

Motion till riksdagen 2023/24:2741

av **Rickard Nordin (C)**

Utgiftsområde 21 Energi

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om kreditgarantier för lån till investeringar i ny kärnkraft (avsnitt 2.10.1).

Motivering

Klimatkrisen är akut. Runt om i världen drabbas människor och natur av extremtorka, översvämningar och vattenbrist till följd av klimatförändringarna. IPCC:s senaste klimatrappport är tydlig: klimatet kan inte vänta. Utsläppen måste vända ned senast år 2025 och sedan fortsätta kraftigt nedåt om det ska vara möjligt att klara 1,5-gradersmålet. Om vi inte agerar kraftfullt, konstruktivt och globalt nu riskerar vi avsevärda permanenta förändringar.

Arbetet med att pressa ner utsläppen är förenat med en rad utmaningar. Rysslands invasion av Ukraina, som har orsakat tusentals människors död och tvingat miljontals på flykt, finansieras indirekt av EU:s import av ryska fossila bränslen. Vi måste därför göra Sverige och EU oberoende av fossil energi, i synnerhet den ryska energin – både för säkerheten och för klimatet.

Klimatomställningen kräver en snabb elektrifiering, med gröna och hållbara energilösningar. Sveriges energiproduktion måste byggas ut i en helt annan takt än vad som tidigare förutsetts. Det handlar bland annat om tillståndsprocesser, ekonomiska styrmedel och om att skapa förutsättningar för en cirkulär ekonomi, där material och produkter återvinns. För att klara klimatomställningen krävs alla fossilfria kraftslag, samtidigt som det är logiskt att fokusera utbyggnaden på de kraftslag som är billigast och går att bygga snabbast. Dessutom måste myndigheterna planera för en kraftigt ökad produktion och användning av el. En fördubblad elproduktion med halverade ledtider är rimliga målsättningar för riksdag och regering att slå fast.

Utöver dessa produktionsökningar vill Centerpartiet också satsa på åtgärder som ökar effektiviteten i den befintliga kraftproduktionen, från såväl bio-, vind- och vatten- som kärnkraft. Vi vill se riktade satsningar på de tekniker som stärker energisystemet, som exempelvis batterier, vätgas, överföringskapacitet och digitalisering. Det är tekniker som bidrar till ökad effektivitet och som möjliggör en mer flexibel användning, smarta elnät, energilagring och balansering.

Om vi ska klara klimatkrisen och öka elproduktionen måste fokus ligga på lösningar. Centerpartiet vill därför påbörja samtal som ska bereda vägen för en ny energiuppställning över partigränserna – som minskar utsläppen och stärker hela elsystemet. En ny energiöverenskommelse skapar nödvändiga förutsättningar för svensk industri och svenska företag, samtidigt som vi kan uppfylla våra uppsatta klimatmål i Sverige.

Med ett handlingskraftigt klimatledarskap kan vi möta hushållens och industrins behov, och säkerställa att Sverige förblir en nettoexportör av el. För att klimatomställningen ska kunna fortsätta i Europa och för att beroendet av Ryssland ska kunna minska måste Sverige fortsätta att bidra med grön el till kontinenten.

Sveriges viktigaste roll för att undvika en global klimatkras är att lysa som ett föredöme och visa för världens stora länder att det går att få klimatomställningen gjord, med nya jobb och med tillväxt, så att omvärlden inspireras till att agera nu.

Centerpartiets överväganden

Anslagsförslag 2024 för utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1	Statens energimyndighet	500 405	22 800
1:2	Insatser för energieffektivisering	418 000	-400 000
1:3	Energiforskning	1 447 723	±0
1:4	Energimarknadsinspektionen	213 848	-1 000
1:5	Energiplanering	265 000	-55 000
1:6	Avgifter till internationella organisationer	25 328	±0
1:7	Elsäkerhetsverket	77 016	-400
1:8	Laddinfrastruktur	995 000	±0
1:9	Biogasstöd	933 000	±0
1:10	Energiberedskap	54 000	±0
1:11	Elberedskap	675 000	±0
99:1	Vindkraftsplaner	±0	90 000
Summa		5 604 320	-343 600

Anslag 1:2 föreslås minska med 400 miljoner kronor år 2024 samt 2025 till följd av att regeringens förslag i budgetpropositionen 2023 om att införa ett nytt stöd för energieffektivisering avslås. Centerpartiet anser i stället att det så kallade gröna avdraget bör breddas till att också omfatta energieffektiviserande åtgärder, särskilt installation av olika typer av värmepumpar i fastigheter som värms upp med direktverkande el. Även åtgärder som installation av smarta hem-applikationer eller vattenbesparande åtgärder kan öka flexibiliteten och energieffektiviteten i elsystemet och bör därför, tillsammans med ett antal andra åtgärder beskrivna i UO20, omfattas av det gröna avdraget.

Anslag 1:5 Energiplanering föreslås anslås 210 miljoner kronor 2024 för en kriskommission för snabbare tillståndsprocesser för el och energi. Anslaget beräknas till

327 miljoner kronor 2025 och 310 miljoner kronor 2026. För att finansiera det omprioriteras medel från regeringens satsningar kring tillståndsprocesser och planering för ökad elanvändning.

Centerpartiet anser att det bör införas ett statligt stöd för att delfinansiera arbetet med att uppdatera de kommunala vindkraftsplanerna. Av denna anledning föreslås ett nytt anslag, 99:1 Stöd för uppdaterade vindkraftsplaner, skapas. Anslaget bör få användas för att delfinansiera kommuners arbete med att uppdatera sina vindkraftsplaner. Anslaget föreslås tilldelas 90 miljoner kronor år 2024.

Därutöver föreslår Centerpartiet en sänkning av pris- och löneomräkningen, vilket påverkar de anslag som räknas upp med denna.

Lagförslag

Regeringen föreslår i propositionen att kreditgarantier för kärnkraft ska utformas i enlighet med bestämmelserna i budgetlagen (2011:203) och förordningen (2011:211). Kreditgarantierna föreslås utformas med mer generösa villkor än dagens system för kreditgarantier för gröna investeringar, men inom ramen för vad som är förenligt med EU:s statsstödsregler. Den sammanlagda summan får uppgå till högst 400 miljarder kronor.

Tidöregeringen är alltså beredd att till ett enda kraftslag utfärda kreditgarantier som motsvarar närmare en tredjedel av hela statsbudgeten. Det är ett oerhört risktagande. Regeringen vill att riksdagen ska klubba detta utan närmare information om vad villkoren för dessa garantier är. Det sägs enbart att det ska bygga på samma ramverk som de gröna kreditgarantierna (där kärnkraft enligt tidigare regering redan har möjlighet att ansöka), men att dessa nya kreditgarantier ska vara mer förmånliga. Hur denna förmånlighet ska uppnås, utan att bryta mot EU:s statsstödsregler framgår inte. Det framgår inte heller hur dessa garantier ska kunna ta ut en marknadsmässig avgift, som andra kreditgarantier, utan att det skulle vara en subvention, just med tanke på att dessa kreditgarantier ska ha mer generösa villkor.

Tidöregeringen är här beredd att riskera närmare en tredjedel av en statsbudget för sitt politiska prestigeprojekt att bygga ut kärnkraften med subventioner. Kreditgarantier är ju ett sätt för staten att ta risken. Den risken ska erhållas marknadsmässigt betalt för i vanliga fall, men eftersom dessa garantier ska ha generösare villkor blir det alltså skattebetalarna som får ta denna risk, med en möjlig slutnota om 400 miljarder kronor.

Att inte någonstans redovisa vare sig villkoren, en utredning om hur detta överensstämmer med EU:s statsstödsregler eller vilken påverkan detta skulle få på övriga investeringar på elmarknaden är både allvarligt och ett djupt vårdslöst sätt att hantera statens budget och skattebetalarnas pengar. Regeringen bör omgående redovisa en konsekvensanalys kring förslaget och innan dess bör inga beslut fattas av riksdagen om att ställa ut dessa garantier i blindo.

Rickard Nordin (C)